energiavirasto
energimyndigheten

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.		Asiakirjan päivämäärä on:	19.01.2023
Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.		Dokumentet är daterat:	19.01.2023
This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.		The document is dated:	19.01.2023

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name:	Antti Paananen
Pvm / Datum / Date:	19.01.2023

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name:	Simo Nurmi
Pvm / Datum / Date:	19.01.2023

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) The signed document follows on the next page >

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
Verojaosto

sara.kuitunen@eduskunta.fi

HE 302/2022vp

Energiaviraston lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisia voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi (HE 320/2022vp)

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto on 13.1.2023 pyytänyt Energiavirastolta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisia voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi (HE 320/2022vp).

Energiavirasto lausuu esityksestä seuraavaa:

1 Yleistä

Hallituksen esityksen taustalla on korkeisiin energiahintoihin liittyvistä hätätoimenpiteistä annettu Euroopan unionin neuvoston asetus (EU) 2022/1854 (ns *hätäasetus*) sekä hallituksen syksyn 2022 talousarvioneuvotteluissa tekemät linjaukset.

Neuvoston hätäasetuksen 6 ja 7 artiklassa säädetään ylärajasta tiettyjen sähköntuotantomuotojen tuottajien saamille markkinatuloille ja 14 ja 15 artikloissa puolestaan säädetään eräisiin öljy- ja kaasualan yhtiöihin sovellettavasta solidaarisuusmaksusta

Energiavirasto keskittyy tässä lausunnossa asetuksessa säädettyyn sähkön markkinatulon ylärajaan.

Asetuksen 6 artiklassa säädetään sähkön tuottajien saamalle sähkön saamien markkinatulolle yläraja 180 EUR/MWh, kun sähkö on tuotettu 7 artiklan 1 kohdan mukaisista lähteistä. Käytännössä säännös tarkoittaa tuottajan saamalle markkinatulolle ylärajaa kaikelle muulle sähkön tuotannolle pois lukien sähkö, joka on tuotettu maakaasulla, kivihiilellä tai vesivoimalaitoksissa, joissa on tekoallas, tai kun kyseessä on demonstraatiohanke. Ajallisesti asetuksen markkinatulon yläraja koskee markkinatuloja, jotka on saatu ajalla 1.12.2022 – 30.6.2023.

Asetuksesta on huomattava, ettei se aseta tukku- tai vähittäismarkkinoilla käytävälle kaupalle hintakattoa vaan asetuksen mukaan jäsenvaltion on leikattava tuottajan markkinoilta saamaa tuloa, kun se ylittää edellä mainitun ylärajan. Asetuksella siten halutaan leikata energiakriisin ja korkeiden sähkön hintojen aikana tuottajien saamia ylimääräisiä tuloja. Asetuksen 10 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on

käytettävä näin kerätyt ylijäämätulot sellaisten sähkön loppuasiakkaita tukevien toimenpiteiden rahoittamiseen, joilla lievennetään korkeiden sähkönhintojen vaikutusta kyseisiin asiakkaisiin.

Asetus sallii jäsenvaltioiden päättävän eräistä poikkeuksista. Jäsenvaltio voi, mikäli ylärajan soveltaminen aiheuttaa huomattavaa hallinnollista rasitetta, päättää, että markkinatulojen ylärajaa ei sovelleta tuottajiin, jotka tuottavat sähköä sähköntuotantolaitoksissa, joiden asennettu kapasiteetti on enintään 1 MW. Lisäksi jäsenvaltio voi päättää, että markkinatulojen ylärajaa ei sovelleta tuloihin, jotka on saatu sähkön myynnistä tasesähkömarkkinoilla tai ajojärjestyksen uudelleenmäärittelystä ja vastakaupankäynnistä maksetuista korvauksista. Edelleen jäsenvaltio voi päättää, että markkinatulojen ylärajaa sovelletaan ainoastaan 90 prosenttiin markkinatulojen ylärajan ylittävistä markkinatuloista.

2 Hallituksen esityksestä

Energiavirasto toteaa, että hallituksen esityksessä ehdotettu malli poikkeaa useilta osin hätäasetuksessa määritellystä markkinatulojen ylärajaa koskevasta mallista.

Hallituksen esitys kohdistuu sähköalan yritysten sähköliiketoiminnoista (pois lukien sähköverkkotoiminta) verovuonna 2023 saamiin voittoihin. Siten se ei kohdistu suoraan markkinatuloihin, jotka tuottajat ovat saaneet markkinoilta ajalla 1.12.2022 – 30.6.2023. Lisäksi esitys kohdistuu yrityksiin, jotka tuottavat sähköä, ja yrityksiin, jotka myyvät sähköä joko suoraan loppukäyttäjille tai jälleenmyyntiä varten. Ulkopuolella olisivat vähäinen sähköliiketoiminta sekä sellaiset sähkön vähittäismyyjät, jotka eivät kuulu konserniin, jolla on sähköntuotantoa, ja joilla ei ole omistuksia sähköntuotantoa harjoittavissa yrityksissä.

Ehdotettu malli on Energiaviraston näkemyksen mukaan siten tiukempi kuin asetuksessa esitetty.

Energiavirasto pitää kuitenkin ehdotettua mallia täytäntöönpanon kannalta toimivampana. Asetuksessa esitettyyn malliin sisältyisi täytäntöönpanoon liittyviä haasteita mm. sitä kautta, että tuottajilla voi olla hallinnassaan useita erilaisia tuotantolaitoksia, joista osassa tuotettuun sähköön kohdistuu asetuksen perusteella markkinatulon yläraja ja osaan ei. Kuitenkin tuottajat tarjoavat markkinoille sähköä portfoliona, jossa nämä eri tuotantomuodot yhdistetty. Siten markkinatulon kohdistaminen yksittäiseen voimalaitokseen perustuisi yksinomaan tuottajan omiin laskelmiin.

Esityksessä ehdotettu malli perustuu sähköliiketoimintojen eriytettyihin tilinpäätöksiin ja niissä esitettyyn voittoon. Sähköliiketoimintoja harjoittavilla yrityksillä on sähkömarkkinalainsäädännön perusteella velvollisuus eriyttää sähköliiketoiminnot yrityksen muista liiketoiminnoista ja verkkoliiketoiminnasta. Eriyttämisvelvollisuudesta on poikkeus, mikäli liiketoiminta on vähäistä (liiketoiminnan liikevaihto on enintään 500 000 euroa ja alle 10 prosenttia yrityksen liikevaihdosta). Lisäksi tilintarkastajien on tarkastettava eriytetyt tilinpäätökset osana yrityksen tilintarkastusta. Siten yrityksillä on jo oltava sähköliiketoiminnan eriytetyt tilinpäätökset, joita voidaan käyttää esityksessä ehdotetun vuoden 2023 voittoihin kohdistuvan veron

määrittämisessä. Sähkömarkkinalain nojalla yrityksen sähkön tuotantoa ja myyntiä tarkastellaan yhdessä eikä niille laadita erillisiä tilinpäätöksiä.

Energiavirasto pitää perusteltuna, että esityksen verovelvollisuus kohdistuu sähköliiketoimintaan kokonaan. Asetus edellyttää jäsenvaltioiden varmistavan toimenpiteillä, ettei markkinatulon ylärajaa kierretä. Esityksessä ehdotettu malli kohdistuu perustellusti mm Mankala-tyyppisin yrityksiin ja esimerkiksi estää sen, että tuotantoyhtiö ei itse suoraan saa asetuksen tarkoittamaa ylimääräistä markkinatuloa myydessään kahdenvälisellä sopimuksella omakustannushintaan omistajalle, joka varsinaisesti saa ylimääräisen markkinatulon myydessään edellä saadun sähkön markkinoille. Energiavirasto pitää perusteltuna ja asetuksen hengen mukaisena, että hallituksen esityksen mukaisesti verovelvollisuus kohdistuu tällöin myös Mankala-yhtiön omistajan sähköliiketoiminnasta saamiin voittoihin.

3 Lopuksi

Energiavirasto pitää hallituksen esitystä perusteltuna kerätä energiakriisin myötä eräiden sähköalan yritysten saamia ylimääräisiä voittoja. Virasto korostaa näin saadun verotulon olevan korvamerkittyä siten, että asetuksen perusteella valtion näin saamat tulot olisi käytettävä sellaisten sähkön loppuasiakkaita tukevien toimenpiteiden rahoittamiseen, joilla lievennetään korkeiden sähkönhintojen vaikutusta kyseisiin asiakkaisiin.

Edelleen Energiavirasto pitää tärkeänä, että esityksessä ehdotettu sähköalan voittovero on väliaikainen ja koskee ainoastaan energiakriisin aikana kertyneitä ylimääräisiä voittoja verovuonna 2023.

Energiavirasto ei pidä perusteltuna, että voittoverosta tulisi pysyvä, koska silloin sillä voisi olla merkittävääkin vaikutusta mm. sähköntuotantoinvestointeihin. Energiavirasto katsoo, että sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä Suomessa tarvitaan toimenpiteitä, joilla päästään irtautumaan fossiilisista energialähteistä. Tämä tarkoittaa investointeja sähkön tuotantoon, joiden toteumista ei tulisi tarpeettomasti vaarantaa.